

Sygn. akt III AUa 345/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Szyburska-Walczak (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Ciuraszkiewicz SSA Barbara Pauter
Protokolant:	Karolina Sycz

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2013 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku T. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o emeryturę

na skutek apelacji T. G.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu

z dnia 10 grudnia 2012 r. sygn. akt VIII U 3338/12

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem z dnia 10 grudnia 2012 r. oddalił odwołanie T. G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 12 lipca 2012 r., odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury. Rozstrzygnięcie to Sąd Okręgowy oparł o następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca, urodzony dnia (...), posiada udowodniony okres składkowy w wymiarze 32 lata, 9 miesięcy i 24 dni i nieskładkowy wynoszący 5 miesięcy i 8 dni, pozostawał w zatrudnieniu do 30 listopada 2012 r. W dniu 3 lipca 2012 r. złożył wniosek o emeryturę. Organ rentowy nie uwzględnił do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów pracy wnioskodawcy od 1 grudnia 1972r. do 30 stycznia 1983 r. i od 1 lutego 1983 r. do 28 października 1990 r. na stanowiskach nawijacza, cewkarza, monterka cewek. W uzasadnieniu decyzji odmownej z dnia 12 lipca 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. podnosił, że wnioskodawca nie udowodnił żadnego okresu pracy

w szczególnych warunkach a nadto nie udokumentował rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą na rzecz którego wykonywał ją bezpośrednio „przed dniem ustalenia prawa do emerytury”, przez co nie spełnił warunków określonych w art. 46 w zw. z art. 32 i art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W odwołaniu od powyższej decyzji T. G. domagał się zaliczenia spornych okresów jako okresów wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy we Wrocławiu uznał odwołanie wnioskodawcy za bezzasadne.

W uzasadnieniu do wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że dla oceny i ustalenia prawa T. G. do emerytury znaczenie miały przepisy art. 32 i art. 184 w zw. z art. 46 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z tymi przepisami wnioskodawca winien dla przyznania emerytury osiągnąć wiek co najmniej 60 lat i okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze co najmniej 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych, nie przystępować do OFE, warunki do uzyskania emerytury spełnić do 31 grudnia 2008r. oraz rozwiązać stosunek pracy. Bezsprzeczne jest, że przed złożeniem wniosku o emeryturę wnioskodawca nie rozwiązał stosunku pracy z pracodawcą, u którego pozostawał w zatrudnieniu. Nie miała więc w sprawie znaczenia okoliczność, że T. G. nie udowodnił w procesie wymaganego okresu pracy w warunkach szczególnych. Nie miało także znaczenia rozwiązanie stosunku pracy z dniem 30 listopada 2012 r., bowiem „Sąd rozpoznaje odwołanie od decyzji organu rentowego na dzień wydania decyzji”. Sąd Okręgowy zauważył, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot sporu określa przedmiot decyzji organu rentowego oraz powołał się na pogląd Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu prezentowany w wyroku z dnia 19 kwietnia 2012 r. sygn. akt III A Ua 247/12, iż przepis art. 184 ustawy emerytalnej konkretyzuje przesłanki nabycia prawa do emerytury, zatem wykluczony jest stan, gdy bez spełnienia jednej z normatywnych przesłanek, strona będzie dochodziła ustalenia prawa na przeszłość.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł T. G., który zaskarżając wyrok w całości zarzucił nie rozpoznanie istoty sprawy przez nieprzeprowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach oraz pominięcie, iż w toku procesu wnioskodawca rozwiązał stosunek pracy. Wskazując na powyższe zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez przyznanie emerytury, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

T. G. domagał się przyznania emerytury będąc urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. Nie osiągnął zatem wieku emerytalnego przewidzianego w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r., o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) i nie spełnił warunków do uzyskania emerytury na warunkach określonych w art. 46 ust. 1 ustawy do dnia 31 grudnia 2008 r. Uprawnienie swoje wywodzi wnioskodawca z art. 184 ust. 1 ustawy. Przepis ten uprawnia do emerytury ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy – to jest 1 stycznia 1999 r. spełnili łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat dla mężczyzn;
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 – zatem wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn.

Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do OFE albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa. Do dnia 31 grudnia 2012 r. ustawodawca wymagał nadto rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. Warunek ten został zniesiony zgodnie z treścią art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2012.637) zmieniającej ustawę emerytalną z dniem 1 stycznia 2013 r.

Pojęcie przepisy dotychczasowe odnosi się do art. 32 cytowanej ustawy, zgodnie, z którym ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Dla nabycia prawa do spornego świadczenia wymagane było łączne spełnienie wszystkich warunków wskazanych w ustawie, w tym z uwagi na datę wniosku, także rozwiązanie stosunku pracy.

Specyfika spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których postępowanie nakierowane jest na ocenę zaskarżonej decyzji organu rentowego powoduje, że sąd dokonuje oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego biorąc pod uwagę datę decyzji. Modyfikacji doznaje tu ogólna zasada wyrażona w art. 316 kpc, iż sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Jak zaznaczył Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 kwietnia 2012 r. sygn. akt II UK 235/11 ma to jednak uzasadnienie tylko wtedy, kiedy odwołanie się do art. 316 § 1 k.p.c. wypaczałoby charakter postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych i prowadziłoby do jaskrawego pominięcia odrębności tego postępowania poprzez całkowite pozbawienie znaczenia postępowania administracyjnego poprzedzającego postępowanie sądowe. Niebezpieczeństwa takiego nie ma jednak w sytuacji, kiedy spełnienie się ostatniej z przesłanek prawa do świadczenia w trakcie postępowania sądowego jest oczywiste i niekwestionowane przez organ rentowy a nadto odstępstwo od zasady badania legalności decyzji na dzień jej wydania jest szczególnie uzasadnione w przypadku oceny prawa do świadczenia uzależnionego między innymi od warunku rozwiązania stosunku pracy. Jeżeli to wymaganie zostanie spełnione po wydaniu decyzji – nawet w trakcie postępowania odwoławczego przed sądem, nie ma przeszkód aby sąd, stwierdziwszy spełnienie pozostałych przesłanek tego prawa, przyznał świadczenie. Poglądy powyższe Sąd Apelacyjny w pełni akceptuje. Skoro więc w rozpoznawanej sprawie wnioskodawca w trakcie postępowania przed Sądem pierwszej instancji rozwiązał stosunek pracy, Sąd ten nie miał podstaw do uchylenia się od oceny, czy T. G. na dzień 1 stycznia 1999 r. spełnił warunek posiadania okresu 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Tymczasem sąd I instancji nie przeprowadził na okoliczność spełnienia przez wnioskodawcę przesłanki w postaci legitymowania się odpowiednim okresem pracy w warunkach szczególnych żadnego postępowania i to w końcowym okresie vacatio legis ustawy, która warunek rozwiązania stosunku pracy znosiła. Z tej przyczyny podniesione w apelacji zarzuty okazały się uzasadnione.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy we Wrocławiu winien więc w całości przeprowadzić postępowanie dowodowe w kierunku oceny, czy wnioskodawca przez wymagany ustawą okres, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonywał prace wymienione w Wykazie A stanowiącym załącznik do cytowanego rozporządzenia. W tym celu winien przeprowadzić dowód z zeznań świadków wnioskowanych przez apelującego na okoliczność rodzaju, wymiaru, czasu i warunków prac i czynności wykonywanych przez wnioskodawcę oraz sposobu ich wykonywania, z zachowanych dokumentów obrazujących przebieg zatrudnienia wnioskodawcy – dokonując starannej ich oceny. Winien także rozważyć zasadność pozostałych wniosków dowodowych zawartych w odwołaniu.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 § 4 kpc.

R.S.